

Sjabloon I: herstelplan per 31 december 2008

Naam pensioenfonds:

Stichting Pensioenfonds voor de Architectenbureaus

Nummer fonds:

16534

Dekkingsgraad per 31-12-2008:

98%, tot en met eind februari is de dekkingsgraad gedaald naar 91,4%

Status financiële positie (reservetekort, dekkingstekort):

Dekkingstekort

Kwalitatieve beschrijving van oorzaken tekortsituatie:

Door een sterke terugval van de financiële markten enerzijds en een scherpe daling van de swaprente, waartegen de pensioenverplichtingen contant worden gemaakt, anderzijds is het jaar 2008 voor het fonds een uitzonderlijk slecht jaar geworden.

Het belegd vermogen liep terug van €2,6 miljard naar €2,3 miljard

De pensioenverplichtingen stegen van €1,8 miljard naar €2,3 miljard

De dekkingsgraad van 145% eind 2007 is gezakt naar 98% ultimo 2008. In de eerste maanden van 2009 is de dekkingsgraad verder gedaald naar 91,4%.

Kwantitatieve typering oorzaken tekortsituatie

? DG (oorzaken voor mutaties van de dekkingsgraad)								
jaar	DG primo	Premie M1	Uitkering M2	Indexering M3	Rentetermijnstructuur M4	Overrendement M5	Overig M6	DG ultimo
	%	? %-punt	? %-punt	? %-punt	? %-punt	? %-punt	? %-punt	%
2008	144,6	0,5	2,1	-3,7	-27,6	-24,8	6,4	97,6

Realisatie parameters				
jaar	Feitelijke premie	Indexatie Actieven	Indexatie Inactieven	Beleggingsrendement
	%	%	%	%
2008	19,1	3	2,4	-13,25

Hoe ziet uw beleid tijdens de herstelperiode eruit?

Premiebeleid

Gedurende de gehele herstelperiode wordt het huidige premiebeleid gevolgd zoals vastgelegd in de abtn van het fonds. De premie zal gedurende het dekkingstekort echter niet worden verlaagd. Samengevat betekent dit het volgende:

- De kostendekkende premie wordt berekend op basis van de gewogen gemiddelde rente van de vijf jaar voorafgaand aan het jaar waarvoor de premie geldt.
- De basispremie bedraagt de kostendekkende premie vermeerderd met een opslag van maximaal 5% van de salarissom. Deze premie wordt feitelijk in rekening gebracht.
- De opslag in de basispremie wordt in drie stappen verlaagd van 5% naar 3%, 1% en 0% indien de dekkinggraad van het fonds groter is dan het gemiddelde van de vereiste dekkinggraad en de dekkinggraad waarbij ook de geïndexeerde verplichtingen door waarden zijn gedekt.
- De opslag in de basispremie wordt in drie stappen verhoogd van 0% naar 2%, 4% en 5% indien de dekkinggraad van het fonds lager is dan de vereiste dekkinggraad, tenzij uit prognoseberekeningen blijkt dat de dekkinggraad van het fonds binnen vijftien jaar herstelt.
- De premiewijziging bedraagt niet meer dan 10% van de premie in het voorgaande jaar.

Indexatiebeleid

Gedurende de gehele herstelperiode wordt het huidige toeslagbeleid gevolgd zoals vastgelegd in de abtn van het fonds. Dit komt op het volgende neer:

- Voor actieven is een volledige toeslag gelijk aan de algemene loonstijging.
- Voor niet-actieven is een volledige toeslag gelijk aan het gemiddelde van de algemene loonstijging en de prijsinflatie, met een maximum van de algemene loonstijging.

Het bestuur hanteert bij de toekenning het volgende beleidskader:

- Bij een dekkinggraad lager dan 105% wordt er geen toeslag verleend.
- Bij een dekkinggraad tussen 105% en de vereiste dekkinggraad wordt de toeslag naar rato verleend.
- Bij een dekkinggraad groter dan de vereiste dekkinggraad wordt de toeslag volledig verleend.
- Bij een vermogen groter dan de voorziening voor geïndexeerde verplichtingen worden in het verleden toegepaste kortingen gerepareerd.

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid ultimo 2008 is aangehouden als basis voor het beleggingsbeleid gedurende het herstel.

Verondersteld is een rendement van gemiddeld 6,1% per jaar, exclusief de gevolgen van het gedeeltelijk afdekken van het renterisico met behulp van swaptions. Dit rendement is bepaald met behulp van de uitgevoerde simulaties ten behoeve van de continuïteitsanalyse. De economische parameters die hier aan ten grondslag liggen, zijn vermeld in de continuïteitsanalyse.

De renteafdekking middels swaptions resulteert in een gemiddeld 0,2% per jaar lager verwacht rendement vanaf 2013. Dit is het gevolg van het gebruik van een vanaf 2013 bevroren rentetermijnstructuur. Per saldo heeft deze bevroering in het deterministische dekkingsgraadsjabloon een positief effect op de dekkingsgraad. In de continuïteitsanalyse komen de risico's tot uiting dat de rente zich niet ontwikkelt conform de termijnstructuur per einde 2008.

Gelet op de economische vooruitzichten heeft het bestuur besloten het jaarrendement in de eerste drie jaar te verlagen naar 3% op jaarbasis. Om het gemiddelde van 6,1% per jaar te handhaven, is het rendement in de volgende jaren naar boven bijgesteld, te beginnen met 6,4% per jaar in 2012 en oplopend met 0,1% per jaar.

Aangezien in het dekkingsgraadsjabloon rekening is gehouden met de daling van de dekkingsgraad in de eerste twee maanden van 2009, is het verwachte rendement over 2009 omgerekend naar een 10- maands rendement.

Overige maatregelen

Niet van toepassing

Bijzonderheden m.b.t. de criteria voor het korte termijnherstelplan (besluit FTK art. 17, lid d)

Niet van toepassing

Toelichting van het bestuur op het herstelplan

Voor u ligt het herstelplan dat pensioenfonds Architectenbureaus conform het gestelde in de Pensioenwet heeft opgesteld, teneinde te bewerkstelligen dat de dekkingsgraad van het fonds zich binnen de gestelde periodes weer herstelt tot boven de wettelijke vereisten. De in dit herstelplan beschreven maatregelen betreffen zowel het kortetermijnherstel als ook het langetermijnherstel.

Bij het opstellen van het herstelplan is rekening gehouden met de verdere daling van de dekkingsgraad in de eerste maanden van 2009. Het kortetermijnherstel betreft derhalve het herstel van de dekkingsgraad van 91,4% per eind februari 2009 naar de minimaal vereiste dekkingsgraad van 105%. Het bestuur van pensioenfonds Architectenbureaus maakt hierbij gebruik van de door de minister verlengde termijn naar 5 jaar, conform artikel 142 van de Pensioenwet.

Het langetermijnherstel betreft het herstel van 105% naar de vereiste dekkingsgraad van circa 120% in een maximale periode van 15 jaar.

Naast het herstelplan vindt u een continuïteitsanalyse, die is opgesteld conform de daarvoor geldende voorschriften. Naar aanleiding van deze beide documenten concludeert het bestuur dat het fonds met de getroffen maatregelen (modelmatig) in staat is binnen de wettelijke termijnen zowel het korte- als het langetermijnherstel te realiseren.

Reeds genomen maatregelen

Vooruitlopend op het herstelplan heeft het bestuur de volgende maatregelen genomen:

- De premie 2009 is vastgesteld op 19,1% van de salarissom, hetgeen 1%-punt meer is dan de reguliere basispremie. Door de renteontwikkelingen was deze naar 18,1% gedaald. Het bestuur heeft besloten de premie niet te verlagen en te handhaven op het niveau van 2008.
- De voorwaardelijke toeslag per 1 juli 2009 wordt niet toegekend.
- De automatische rebalancing van de beleggingsmix is tijdelijk opgeschort. Het bestuur heeft er voor gekozen voorafgaand aan de totstandkoming van het herstelplan geen ingrijpende wijzigingen in de portefeuille door te voeren, maar zal na de vaststelling van het herstelplan beoordelen of er aanleiding is te besluiten tot een tussentijdse aanpassing van het beleggingsbeleid. Hiertoe zal een ALM-studie worden uitgevoerd.

Deze bovengenoemde besluiten maken deel uit van het herstelplan en de effecten daarvan zijn verwerkt in de desbetreffende berekeningen.

Maatregelen indien herstel uitblijft

Om gebruik te kunnen maken van de verlengde hersteltermijn van vijf jaar, heeft het bestuur maatregelen geformuleerd die het zal nemen indien het herstel van de dekkingsgraad achterblijft bij het herstel zoals neergelegd in het dekkingsgraadsjabloon.

Tijdens de looptijd van het herstelplan zal het bestuur de voortgang maandelijks monitoren, waarbij wordt vastgesteld of het herstel plaatsvindt conform het geplande herstelpad. Indien blijkt dat de werkelijke ontwikkeling substantieel achterblijft, zal het bestuur onderzoeken of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om tot herstel binnen de wettelijke termijn te komen. Indien aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn, zal een keuze gemaakt worden uit één of meerdere van de volgende instrumenten:

- Verhoging van de premie;
- Aanpassing van het beleggingsbeleid;
- Verlenging van de periode waarin geen toeslagverlening plaatsvindt;
- Tijdelijke verlaging van de pensioenopbouw;
- Korting van de aanspraken en rechten;
- Wijziging van de inhoud van de regeling;
- Wijziging van het karakter van de regeling.

Evenwichtige belangenbehartiging

In het herstelplan wordt voornamelijk gebruik gemaakt van de mogelijkheid de toeslagverlening te korten om tot herstel te komen. Alle deelnemers worden door deze maatregel getroffen. Het bestuur is dan ook van mening dat zij met dit beleid recht heeft gedaan aan het uitgangspunt van evenwichtige belangenbehartiging. Ook bij eventuele verdergaande maatregelen zal het bestuur dit uitgangspunt hanteren bij de besluitvorming.

Overleg met de deelnemersraad

In de vergadering van 31 maart 2009 is het concept herstelplan voorgelegd aan de deelnemersraad. Deze heeft een positief advies uitgebracht over het herstelplan, waarna het bestuur dit definitief heeft vastgesteld.

Communicatie over het herstelplan

De inhoud van het herstelplan zal worden gecommuniceerd met alle belanghebbenden. Een samenvatting van het herstelplan zal beschikbaar zijn via de website van het fonds en het volledige plan is opvraagbaar. Daarnaast zal het fonds aan alle belanghebbenden de inhoud van het herstelplan toelichten middels de modelbrief van AFM. Tot slot zal een samenvatting van het herstelplan worden opgenomen in het jaarverslag over 2008.

Ondertekening door het bestuur

Plaats: Culemborg

Datum: 31 maart 2009

J.C. Dwarswaard (voorzitter)

G. Weemhof (vice-voorzitter)

Sjabloon II: vermogensoverzicht per 31 december 2008

Invullen conform de aanwijzingen bij jaarstaat J301 (Enkelvoudige balans)

Activa		Passiva	
Immateriële activa		Eigen vermogen	
Deelnemingen		> Gespecificeerde reserves	444.137
Beleggingen voor risico fonds		> Overig eigen vermogen	(499.709)
> Vastgoedbeleggingen			
Directe beleggingen in vastgoed	273.453	Achtergestelde leningen	
Indirecte beleggingen in vastgoed	85.907		
> Aandelen	700.166	Technische voorzieningen	
> Vastrentende waarden	1.140.883	> Technische voorzieningen voor risico fonds	2.315.221
> Overig	58.035	> Technische voorzieningen afgedekt door garantiecontract	
		> Technische voorzieningen voor risico deelnemers	984
Beleggingen voor risico deelnemers			
> Vastgoedbeleggingen		Andere voorzieningen	0
Directe beleggingen in vastgoed			
Indirecte beleggingen in vastgoed		Overige passiva	6.526
> Aandelen			
> Vastrentende waarden			
> Overig			
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen			
Overig			
> Vorderingen verzekeringsmaatschappijen			
> Overige vorderingen	0		
> Overlopende activa	7.839		
> Liquide middelen (niet beschikbaar voor belegging)	876		
> Overige activa			
Totaal activa	2.267.159	Totaal passiva	2.267.159

Sjabloon III: risico-exposure per 31 december 2008

Invullen conform de aanwijzingen bij jaarstaat J502 (in bedragen)

	Delta solvabiliteit
S1 Renterisico	€ <input type="text"/>
S2 Zakelijke waarden risico	€ <input type="text"/>
S3 Valutarisico	€ <input type="text"/>
S4 Grondstoffenrisico	€ <input type="text"/>
S5 Kredietrisico	€ <input type="text"/>
S6 Verzekeringstechnisch risico	€ <input type="text"/>

Toelichting bij berekening risico-exposure

Voor de berekening risico-exposure heeft de actuele beleggingsmix als uitgangspunt gediend. De jaarstaat 502 zal gedurende het jaarwerktraject definitief worden ingevuld (op basis van de feitelijke beleggingsmix per einde 2008)

Sjabloon IV: ontwikkeling dekkingsgraad

Dekkingsgraadsjabloon per 1 januari 2009

Jaar	D dekkingsgraad (oorzaken voor mutaties van de dekkingsgraad)							Parameters				
	DG primo	Premie M1	Uitkering M2	Indexatie M3	RTS M4	Rendement M5	Overig M6	DG ultimo	Feitelijke premie	Indexatie actieven	Indexatie inactieven	Beleggings rendement
	%	Δ%-punt	Δ%-punt	Δ%-punt	Δ%-punt	Δ%-punt	Δ%-punt	%	%	%	%	%
2009	91,4	1,6	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,1	92,7	19,1	0,0	0,0	2,5
2010	92,7	1,7	-0,3	0,0	0,0	0,2	0,1	94,4	19,1	0,0	0,0	3,0
2011	94,4	1,8	-0,2	0,0	0,0	-0,5	0,1	95,6	19,1	0,0	0,0	3,0
2012	95,6	1,9	-0,2	0,0	0,0	2,5	0,1	100,0	19,1	0,0	0,0	6,4
2013	100,0	2,2	0,0	0,0	0,5	2,3	0,1	105,2	20,9	0,0	0,0	6,2
2014	105,2	2,1	0,2	0,0	0,6	2,6	0,2	110,8	20,6	0,0	0,0	6,4
2015	110,8	2,0	0,4	-1,1	0,6	2,8	0,1	115,7	20,5	1,2	1,0	6,5
2016	115,7	1,9	0,6	-2,2	0,6	3,1	0,0	119,8	20,4	2,1	1,8	6,6
2017	119,8	1,9	0,8	-3,1	0,7	3,3	0,0	123,3	20,4	3,0	2,5	6,7
2018	123,3	1,8	1,0	-3,2	0,7	3,5	-0,1	127,0	20,3	3,0	2,5	6,8
2019	127,0	1,7	1,1	-3,3	0,7	3,8	-0,1	130,9	20,2	3,0	2,5	6,9
2020	130,9	1,6	1,3	-3,4	0,7	4,0	-0,1	135,0	20,2	3,0	2,5	7,0
2021	135,0	1,5	1,4	-3,5	0,7	4,3	-0,1	139,4	20,1	3,0	2,5	7,1
2022	139,4	1,4	1,6	-3,6	0,8	4,6	-0,1	143,9	20,1	3,0	2,5	7,2
2023	143,9	0,6	1,7	-3,8	0,8	4,9	-0,1	148,1	18,2	3,0	2,5	7,3

Uitgangspunten

Als peildatum voor de (tekort)situatie en de beleggingsportefeuille geldt 28 februari 2009. Hiermee wordt rekening gehouden met de verdere daling van de dekkingsgraad in de eerste maanden van 2009.

Onderbouwing uitgangspunten

- In het herstelplan is uitgegaan van de strategische asset-mix uit het beleggingsplan 2009. Begin 2009 wijkt de feitelijke beleggingsmix hier weliswaar van af, maar verwacht wordt dat op termijn weer wordt overgegaan naar de strategische mix.
- De gehanteerde rentetermijnstructuur is gebaseerd op die van 31 december 2008, waarbij vanaf 2013 gebruik is gemaakt van de mogelijkheid de rentetermijnstructuur gelijk te houden. Het effect van de bevriezing van de rentetermijnstructuur komt tot uiting in de kolom M4. Tevens wordt het effect hiervan zichtbaar in het verwachte rendement, dat vanwege de gedeeltelijke renteafdekking met swaptions lager wordt.
- De benodigde buffer bedraagt ultimo 2008 120%. Deze buffer is afgestemd op de strategische asset-mix.
- Het veronderstelde rendement is gelijk aan het meetkundig gemiddelde van de diverse asset categorieën. De veronderstellingen per beleggingscategorie in combinatie met de strategische asset-mix resulteert in een meetkundig gemiddelde van 6,1% (vóór afdekking renterisico middels swaptions).

In onderstaande overzicht is een specificatie (met onderliggende rekenkundige rendementen) opgenomen.

– Wereldwijde aandelen:	8,1%;
– Aandelen opkomende markten:	9,5%;
– Staatsobligaties duratie 6:	4,0%;
– Staatsobligaties duratie 15:	4,2%;
– Euro Credits:	5,9%;
– Euro inflatie gerelateerd:	3,9%;
– High yield (valuta hedged):	7,1%;
– Emerging markets debt:	5,8%;
– Onroerend goed (niet-beursgenoteerd):	6,3%;
– Private equity:	7,9%;
– Commodities:	4,6%.

Ontwikkelingen na 31 december 2008

Begin 2009 zijn de aandelenbeurzen verder gedaald. Daarnaast is de rentetermijnstructuur waarop de verplichtingen worden berekend eveneens gedaald. Als gevolg van deze ontwikkelingen heeft de dekkingsgraad zich als volgt ontwikkeld.

- Dekkingsgraad eind december 2008 98,0%
- Dekkingsgraad eind januari 2009 96,3%
- Dekkingsgraad eind februari 2009 91,4%

Met genoemde ontwikkelingen is rekening gehouden bij het opstellen van onderhavig herstelplan. Met het dekkingsgraadsjabloon is herstel onderbouwd vanaf de dekkingsgraad van 91,4% per eind februari 2009.

Toelichting op resultaten

- In de kolom M1 komt het effect op de dekkingsgraad als gevolg van de premie tot uiting. Als gevolg van de verwachte stijging van de dekkingsgraad neemt de kracht van het premiebeleid af.
- De kolom M2 toont de wijziging van dekkingsgraad als gevolg van uitkeringen. De eerste jaren is dit effect negatief, als gevolg van het feit dat de dekkingsgraad onder de 100% ligt, maar er wel 100% wordt uitgekeerd. Vanaf 2013 is er sprake van een positieve bijdrage door de uitkeringen. De vrijvallende buffer over de verrichte uitkeringen komt beschikbaar voor versterking van het vermogen.
- In kolom M3 komt het effect op de dekkingsgraad als gevolg van toeslagverlening tot uiting. Volgens de door het bestuur geformuleerde beleidsstaffel worden geen toeslagen toegekend zolang de dekkingsgraad lager is dan 105%. Vanaf 2014 is de verwachte dekkingsgraad hoger dan 105%. Vanaf dan is een negatieve bijdrage als gevolg van indexatie zichtbaar (in 2014 is het effect door afronding nihil).
- De directe gevolgen van de wijziging van de rentetermijnstructuur worden zichtbaar in kolom M4. Deze laat vanaf 2013 een positieve bijdrage aan het herstel zien, als gevolg van het constant houden van de termijnstructuur.
- De effecten van het rendement, gesaldeerd met de benodigde interest in de voorziening, staan in kolom M5. In de eerste drie jaar is dit effect relatief gering. Dit komt doordat het bestuur heeft besloten de verwachte rendementen in de eerste drie jaar bij te stellen naar 3% per jaar. Dit is ingegeven door de economische vooruitzichten en turbulentie op de financiële markten. Aangezien het verwachte gemiddelde rendement (voor renteafdekking) op basis van de beleggingsmix 6,1% bedraagt, is het rendement na de eerste drie jaar naar boven bijgesteld, zodanig dat het gemiddelde (meetkundig) uitkomt op 6,1% per jaar.

Conclusies van het bestuur

Uit het herstelplan blijkt dat handhaving van het huidige beleid naar verwachting zal leiden tot een herstel van de financiële positie van het pensioenfonds. De dekkingsgraad zal volgens het herstelplan binnen vijf jaar groeien tot de vereiste 105%. Het herstelplan laat een dekkingsgraad zien in 2017 van 123,3% hetgeen uitkomt boven de evenwichtssituatie van 120%. Beleidswijzigingen of aanvullende maatregelen zijn op dit moment naar het oordeel van het bestuur niet noodzakelijk.